

TERÜLETI ÁLLAMIGAZGATÁSI SZERVEZETRENDSZER

- A rendszerváltás óta napirenden van az alsó-középszintű dekoncentrált szervezetrendszer, a területi igazgatás megye alatti szintjének újragondolása.
- Magyarország Alaptörvénye és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény elfogadásával megváltozott az államigazgatás és az önkormányzatok viszonya.
- A helyi önkormányzatok államigazgatási feladat- és hatáskörei folyamatosan változtak 2010 óta.
- Az államigazgatási ügyek nem helyi érdekű ügyek, hanem az állam által delegált közigazgatási szolgáltatások ellátása, közhatalmi jelleggel.
- A modernkori járások kizárólag államigazgatási feladatokat látnak el.

A Kormány [T/3115.](#) számon nyújtotta be a területi államigazgatási szervezetrendszer átalakításával összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvényjavaslatát; amelynek célja közigazgatás hatékonyságának növelése, a költségtakarékosan működő területi államigazgatás megteremtése, a Kormány területi feladatellátása hatékonyságának és eredményességének megvalósítása.

Államigazgatás és helyi önkormányzatok

A rendszerváltás után **duális közigazgatási rendszer** jött létre (önkormányzati igazgatás és központi igazgatás), amelyben a kormány területi képvisellete nem volt hangsúlyos. Az önkormányzati törvény ([1990. évi LXV. törvény](#), továbbiakban Ötv.) széles körben biztosította, hogy a helyi önkormányzatok államigazgatási feladat- és hatáskörökkel lássanak el. Ezen feladatok elsődleges címzettjei a jegyzők voltak, kivételesen a polgármesteri hivatalok ügyintézői, valamint a polgármesterek. A jegyzők – mint önkormányzati tisztviselők – így ellátták az államigazgatás általános hatáskörű első fokú szervének feladatait is.

Az Ötv.-t módosító új önkormányzati törvény, a [2011. évi CLXXXIX. törvény](#) Magyarország helyi önkormányzatairól (továbbiakban Möt.) 18.§-a szerint törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet a polgármester, a főpolgármester, a megyei közgyűlés elnöke, a jegyző, valamint a polgármesteri hivatal és a közös önkormányzati hivatal ügyintézője számára államigazgatási feladat- és hatáskört állapíthat meg. Amennyiben a felsorolt személyek államigazgatási feladat- és hatáskörében járnak el, a képviselő-testület, közgyűlés nem utasíthatja őket, döntéseiket nem bírálhatja felül.

2013. január 1. – **a járási hivatalok felállítása óta – csökkent a települési önkormányzatok** tisztségviselőinek **államigazgatási feladata**. Az Alaptörvény negyedik módosítása ([2013. március 25. 15. cikk](#)) óta polgármester, megyei képviselő-testület elnöke, valamint a képviselő-testület hivatalának vezetője vagy ügyintézője számára kivételesen állapítható meg államigazgatási feladat- és hatáskör. „Törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet a polgármester, a megyei képviselő-testület elnöke, valamint a képviselő-testület hivatalának vezetője vagy ügyintézője számára kivételesen államigazgatási feladat- és hatáskört is megállapíthat.” - [Magyarország Alaptörvénye 34. cikk \(3\)](#).

KORMÁNYHIVATALOK

A kormány 2010-ben célul tűzte ki a **közigazgatás reformját**, az átlátható és hatékony államszervezet megteremtését. A Magyar Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program (MP11.0, KIM, 2011 és MP12.0, KIM 2012) kiemelt célja volt a hatékony és működőképes közigazgatás megteremtése, illetve – összhangban az uniós elvárásokkal – az un. „Jó Állam” kialakítása. A Jó Állam fejlesztési koncepció magában foglalta a Magyar Program, az Igazságszolgáltatási Reform és az Önkormányzati Reform végrehajtását.

2010-ben megkezdődött a **regionális közigazgatási hivatalok átalakítása** megyei szintűre. A fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvénymódosításokról szóló [2010. évi CXXXVI. törvény](#) alapján létrejöttek a **fővárosi és megyei kormányhivatalok, a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szervei**. A hivatalok jogkörét bővítették, az ágazati dekoncentrált szervek funkcióinak egy részét is átvették. A fővárosi és megyei kormányhivatalokat kormány megbízottak vezetik, feladatuk az, hogy összehangolják és elősegítik a kormányzati feladatok területi végrehajtását. A hivatalok 2011. január 1-én kezdték meg működésüket. A [2012. évi CCX. törvény](#) módosításával a megyei kormányhivatal kirendeltségeiként járási hivatalok működnek.

A reformmal szemben megfogalmazott kritikák szerint a központi szintű kormányzati

szervek irányító, ellenőrző szerepének megerősítése a helyi önkormányzati rendszer funkcióinak jelentős csökkenésével, mozgásterének szűkülésével, önállóságának csorbulásával járt együtt, azaz önkormányzati dominanciájú területi kormányzást felváltotta a centralizált (dekoncentrált), helyi állam modell, aminek hatékonysága egyelőre kétséges (Pálné, 2014).

KORMÁNYABLAKOK

2011 januárjában – az egyablakos államigazgatási ügyintézési rendszer kialakításának első elemeként – az ország több pontján **Kormányablakok** nyíltak, melyek a **fővárosi és megyei kormányhivatalok integrált ügyfélszolgálati irodái**. Feladatuk, hogy államigazgatási ügyekben teljes körű tájékoztatás nyújtsanak a hozzájuk forduló ügyfelek részére és egyablakos rendszerben lehetővé tegyék az államigazgatási ügyek indítását, intézését és közigazgatási információk szerzését. A Kormányablakok működését a [515/2013. \(XII. 30.\) Korm. rendelet](#) a kormányablakokról szabályozza. 2015 januárjában **100-ra emelkedett a Kormányablakok száma**, a Kormány tervei szerint ez a szám az év végéig 280 lesz (a Miniszterelnökség közleménye – MTI, 2015. január 29.)

A járáások átlagos népességszáma – a budapesti kerületeket is bele számítva – 50 000 fő körüli.

Legnépesebb a Miskolci (251 422 fő), a Debreceni (221 138 fő) és a Szegedi (206 839 fő) járás.

A legkisebb lakónépességű a Belpátfalvi járás (8831 fő).

A városok száma járásonként átlagosan 2. Többségükben azonban (79 járásban) 1 város található, melyek egyúttal a járásközpontnak felelnek meg. Kiugró számú város mindössze három helyen, a Szigetszentmiklósi és a Miskolci (6-6 város) és a Gödöllői (5 db) járásban van.

Forrás: Endrődi-Horváth (2013): [Járássaink a statisztikák tükrében](#)

JÁRÁSI HIVATALOK

A területi államigazgatás átalakításának fontos lépcsője volt a járási államigazgatási rendszer kialakítása. Az [1299/2011. \(IX. 1.\) Korm. határozat](#) a járássok kialakításáról rögzíti, hogy szükséges a **járás, mint az állam szervezeté-**

nek legalacsonyabb szintű területi és szervezeti egységének a kialakítása a hatékonyabb, költségtakarékosabb és ügyfélközpontú területi közigazgatás megteremtése érdekében.

A járások kialakításáról, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló [2012. évi XCIII. törvény](#) a járási és kerületi hivatalokat a fővárosi és megyei kormányhivatalok részévé, kirendeltségévé tette 2013. január 1-jével. Feladatuk, a megyei szintnél alacsonyabb szinten intézendő államigazgatási feladatok ellátása. A korábban az önkormányzatok által ellátott államigazgatási ügyek egy részét a járási hivatalok vették át. Cél volt az önkormányzati és az államigazgatási feladatok szétválasztása, de a tapasztalatok szerint esetenként szükséges az ügyek helyi ismerete, ezért a helyi szabályozáshoz kapcsolódó, helyismerethez kötődő ügyek maradtak a települési jegyzőnél; a döntően állami feladatok kezelése pedig a járási hivataloknál. **A járási hivatalok az államigazgatási szervezetrendszerben általános elsőfokú hatóságként, a megyei kormányhivatalok általános másodfokú**

hatóságként jelennek meg.

2014-es adatok szerint a 198 járási és fővárosi kerületi hivatal (23) mellett 193 településen járási kirendeltség működik, továbbá 22 településen állandó és 1748 településen ideiglenes ügysegéd áll rendelkezésre. Ügysegédek azonban a kisebb településeken vannak jelen, ahol nincs kormányablak vagy okmányiroda. (Zöld-Nagy, [eGov Hírlevél 2014. augusztus 5.](#))

Az [1744/2014.\(XII.15.\) Korm. határozat a területi államigazgatási szervezetrendszer átalakításához kapcsolódó újabb intézkedésekről](#) alapján 2015. március 1-től megtörténik egyes területi államigazgatási szervek (pl. környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőségek, bányakapitányságok) fővárosi és megyei kormányhivatalokba történő integrálás. A kormányhivatalokba kerülnek egyes bevándorlási és egészségbiztosítási ügyek. Az állami segélyeket, a munkanélküliség, betegség esetén járó járulékokat, vagy a szülés esetén járó támogatásokat, az állam a járási hivatalokon keresztül biztosítja a lakosság számára.

Források:

- [2013/39. Infojegyzet](#): Kormányablakok
- Endrődi Judit – Horváth Balázs (2013): Járásaink a statisztikák tükrében – [Térport vezércikkek](#)
- Ivancsics Imre – Tóth József: A járások múltjáról és lehetséges jövőjéről – [Területi Statisztika 2012.1. 6-33. oldal](#)
- Zöld-Nagy Viktória: A járások kialakításának hatása az államigazgatásra és az önkormányzatokra – In: Benisné Győrffy Ilona (szerk.): Harmincharmadik jogász vándorgyűlés, Sopron 2013., 129-135. oldal
- Barta Attila: Területi államigazgatás Magyarországon – Budapest, Gondolat Kiadó, 2013.
- Barta Attila: A területi államigazgatás változásai 2010-2014. – Új Magyar Közigazgatás 2014. 2. 1-7. oldal
- Pálné Kovács Ilona: Az önkormányzati rendszer és a területi közigazgatás átalakulása 2010-2013. – [MTA Law Working Papers 2014/02.](#)
- Virág Rudolf: Az államigazgatási feladat és hatáskör-telepítés új rendszere – a járási rendszer kialakítása – [Magyar Közigazgatás, 2012.01. 10-15. oldal](#)
- Hulkó Gábor: A települési önkormányzatok államigazgatási feladatellátásának és hatáskörgyakorlásának egyes szervezeti vonatkozásai – In: Patyi András – Lapsánszky András (szerk.): Rendszerváltás, demokrácia és államreform az elmúlt 25 évben. Budapest, Wolters Kluwer, 2014. 231-238. oldal
- Addressing public administration reform in Hungary – In: [Hungary: Towards a Strategic State Approach, OECD 15 Jan 2015.](#)

Készítette: Dr. Draskovich Edina
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

ORSZÁGGYŰLÉS HIVATALA KKI

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486